

Datum:	30-06-2020	Zaaknummer: 273510
Van:	het college van burgemeester en wethouders, portefeuillehouder Wethouder Theunis	
Aan:	de raad van de gemeente Roosendaal	
Steller:	B. Martens	
Kopie aan:		
Onderwerp:	Accountantsverslag 2019 en de reactie van het college op het accountantsverslag 2019	
Bijlage:	Accountantsverslag 2019 Gemeente Roosendaal en reactie van het college op het accountantsverslag	

Kennisnemen van

Het accountantsverslag 2019 en de reactie van het college op het accountantsverslag.

Inleiding

De accountant Deloitte heeft het definitief accountantsverslag 2019 uitgebracht. Het college heeft naar aanleiding van het accountantsverslag een reactie opgesteld.

Door middel van deze raadsmededeling informeren wij u hierover.

Informatie/kernboodschap

Uw gemeenteraad informeren over het definitief accountantsverslag 2019 en een reactie van het college op de belangrijkste bevindingen en aandachtspunten van dit verslag.

Het accountantsverslag 2019 en de reactie van het college hierop treft u hierbij als bijlagen aan.

Deloitte heeft een goedkeurende controleverklaring afgegeven voor zowel het onderdeel rechtmatigheid als getrouwheid.

Consequenties

De bevindingen en aandachtspunten van het accountantsverslag worden verder uitgewerkt in een plan van aanpak.

Communicatie

N.v.t.

Vervolg(procedure)

Zie hiervoor de consequenties.

Bijlagen

1. accountantsverslag 2019
2. reactie van het college op het accountantsverslag 2019

Afsluiting en ondertekening

Wij vertrouwen erop U hiermede voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Roosendaal,
De secretaris, De burgemeester,

Aan de gemeenteraad van de
gemeente Roosendaal
T.a.v. mevrouw E. van Straaten-
Noyons, raadsgriffier
Postbus 5000
4700 KA ROSENDAAL

Datum
30 juni 2020

Ons kenmerk
3114857210

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2019 van de gemeente Roosendaal. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2019 van de gemeente Roosendaal.

De jaarrekening 2019 van de gemeente Roosendaal geeft een getrouw en rechtmatig beeld

De jaarrekening 2019 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Roosendaal. Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 4 november 2019 en ons auditplan 2019 van 4 november 2019. Wij zijn - onder voorbehoud van de ontvangst van een door het college getekende bevestiging bij de jaarrekening en de (formele) afronding van de interne kwaliteitsreview - voornemens bij deze jaarrekening op 7 juli 2020 een goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid te verstrekken.

Wij hebben onze bevindingen besproken met de auditcommissie plus

Wij hebben het accountantsverslag tijdens de bijeenkomst met de auditcommissie plus op 24 juni 2020 gepresenteerd. Wij hebben een concept van dit accountantsverslag op 11 mei 2020 afgestemd met de wethouder Financiën, de concerncontroller en een vertegenwoordiging van de directie en de ambtelijke organisatie.

Graag danken wij u en uw medewerkers voor de medewerking en flexibiliteit die wij hebben ervaren tijdens onze controle. De controle 2019 heeft zowel voor u als ons onder bijzondere omstandigheden op afstand plaatsgevonden. Met behulp van wekelijkse digitale overleggen met een afvaardiging van de ambtelijke organisatie zijn wij desondanks goed in staat geweest de benodigde werkzaamheden te verrichten, onze vragen te stellen en de controle af te ronden.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: I. Wetters Msc RA

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting controle 2019	4
Inleiding	9
De financiële positie van uw gemeente	12
Belangrijkste bevindingen uit onze controle	17
Interne beheersing	28
Overige aangelegenheden	32
Bijlagen	35

Bestuurlijke samenvatting controle 2019

Bestuurlijke samenvatting controle 2019

Conclusies jaarrekeningcontrole 2019

Getrouwheid en rechtmatigheid

- Goedkeurend oordeel voor getrouwheid en rechtmatigheid.
- Gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 2,5 miljoen respectievelijk € 7,5 miljoen.

[Slide 10](#)

Financiële positie

- Financiële positie (uitgedrukt in de weerstandsratio) ultimo 2019 is relatief fors gedaald ten opzichte van 2018, maar nog steeds als goed aan te merken (gebaseerd op de gemeentelijke nota "beleid risicomangement en weerstandsvermogen" waarin de streefwaarde voor de weerstandsratio is gesteld op minimaal 1,0).
- Het weerstandsvermogen bedraagt € 27,8 miljoen (2018: € 38,8 miljoen). Dit weerstandsvermogen is hoger dan de door de gemeente onderkende aanwezige risico's van € 13,6 miljoen (2018: € 11,7 miljoen). De weerstandsratio 2019 bedraagt 2,0 (2018: 3,3). De daling van de weerstandsratio is voornamelijk een gevolg van het feit dat in het weerstandsvermogen ultimo 2019 de bestemmingsreserve verbouwing stadskantoor (ultimo 2018 omvang € 10,7 mln.) niet meer kan worden meegenomen aangezien deze is/wordt ingezet als dekkingsmiddel voor de kapitaallasten van de verbouwing die momenteel plaatsvindt.

[Slide 13](#)

Interne beheersing

- Bij onze tussentijdse en jaareinde controlewerkzaamheden hebben wij geen significante tekortkomingen geïdentificeerd in de interne beheersingsmaatregelen voor de financiële verslaggeving.
- Wij kunnen niet steunen op de IT-omgeving en hebben daarom in lijn met voorgaande jaren extra gegevensgerichte werkzaamheden verricht om de betrouwbaarheid van informatie uit de applicaties vast te stellen, waaronder detailcontroles. Ten aanzien van een aantal generieke IT-beheersingsmaatregelen adviseren wij om de zogenaamde "user reviews" op de effectiviteit van beveiligingsmaatregelen gestructureerd(er) uit te voeren en programma-updates voor de applicatie Decade frequent(er) te verwerken. Tot slot adviseren wij om bij de GR ICT WBW een IT Audit naar opzet, bestaan en werking van een aantal generieke en specifieke IT-beheersingsmaatregelen te laten uitvoeren.
- Het ontbreekt bij de gemeente aan een door het directieteam vastgestelde richtlijn en procedure voor het aanmaken, autoriseren en documenteren van memoriaalboekingen. Er vindt niet in alle gevallen een (zichtbare) autorisatie plaats door een onafhankelijke en materiedeskundige tweede medewerker. Onderliggende documentatie voor memoriaalboekingen waaruit blijkt waarom een memoriaalboeking moet plaatsvinden (en geen reguliere boeking) is niet altijd aanwezig en/of op een uniforme wijze bewaard. Daarnaast vindt er tot op heden geen periodieke interne controle plaats op de memoriaalboekingen die gebaseerd is op een risicoanalyse vooraf van de meest kritische memoriaalboekingen.
- Wij stellen vast dat ruimte bestaat om de diepgang en het kritisch gehalte van de interne controle op belangrijke risicoposten zoals de grondexploitatie en de memoriaalboekingen te versterken. Daarnaast bestaat er naar onze mening ruimte voor een verdere verbetering van de vastleggingen van de interne controle op de interne beheersingsmaatregelen die (significante) risico's afdekken.

[Slide 28](#)

Bestuurlijke samenvatting controle 2019

Conclusies jaarrekeningcontrole 2019

Grondexploitatie	<ul style="list-style-type: none">• Wij hebben het proces beoordeeld waarmee het management schattingen met betrekking tot grondexploitatie maakt en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Dit in de context van onze verklaring bij de jaarrekening als geheel. Wij hebben specialisten ingeschakeld bij het beoordelen van het woningbouwprogramma voor de komende jaren en bij het beoordelen van de grondexploitatie Vlietpark. Op basis van onze werkzaamheden, bevindingen en conclusies zijn wij van mening dat de verslaggeving en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent zijn toegepast. Met betrekking tot het verwachte resultaat voor de grondexploitatie Vlietpark hebben wij een fout van € 309.000 en een onzekerheid van € 704.000 geïdentificeerd.• Het woningbouwprogramma dat de gemeente Roosendaal heeft aangeleverd is niet recentelijk geactualiseerd. Daarnaast loopt het programma slechts tot 2025. Wij verwachten dat de gemeente het woningbouwprogramma jaarlijks actualiseert als onderdeel van de actualisatie van de grondexploitaties en deze tevens specifiek uitwerkt in jaarschijven. Op basis van de ons aangeleverde stukken en verwachte huishoudensgroei achten wij het woningbouwprogramma aan de hoge kant, maar niet onaannemelijk. Ons is meegedeeld dat in de 2^e helft van 2020 de actualisering van het woningbouwprogramma zal plaatsvinden en aan de gemeenteraad zal worden voorgelegd.	Slide 19
PGB-bestedingen	<ul style="list-style-type: none">• Het ontbreken van voldoende en geschikte controle-informatie over de prestatielevering (getrouwheid) en rechtmatigheid van de verantwoorde PGB-bestedingen leidt tot een onzekerheid in onze controle van € 1,6 miljoen.• Uw gemeente gaat met ingang van 2020 de interne controle op prestatielevering (getrouwheid) en rechtmatige besteding persoonsgebonden budgetten (PGB's) nader vorm geven om deze onzekerheid weg te nemen.	Slide 24
Kwaliteit verslaggeving	<ul style="list-style-type: none">• De jaarstukken en de daarbij gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling voldoen aan de voorschriften voor verslaggeving uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en zijn consistent toegepast ten opzichte van de jaarrekening 2018.• De kwaliteit van de toelichtingen op de verschillen tussen de realisatie ten opzichte van de begroting kan nog verder toenemen door hieraan toe te voegen waardoor de afwijking niet eerder was te voorzien c.q. rapporteren. Daarnaast kan de kwaliteit van de toelichting op de (restant)kredieten nog toenemen door hieraan toe te voegen of het restant krediet naar verwachting nog toereikend is om de nog te verrichten werkzaamheden uit te voeren.	Slide 19

Bestuurlijke samenvatting controle 2019

Conclusies jaarrekeningcontrole 2019

COVID-19 (coronavirus)

- Het coronavirus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar naar verwachting wel voor veel beleidsterreinen van de begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. In de jaarrekening heeft het college dit toereikend toegelicht in de paragraaf 'Gebeurtenissen na balansdatum'. Wij hebben de voornoemde analyse en toelichting van het college beoordeeld op basis van onze kennis van de bedrijfsvoering en financiële positie van de gemeente Roosendaal en kunnen ons verenigen met de opgenomen toelichting en conclusie van het college. Vanwege het potentiële belang van de invloed van het coronavirus en de inherente onzekerheid over hoe de situatie zich in 2020 verder ontwikkelt, hebben wij in onze controleverklaring een 'Paragraaf ter benadrukking van de impact van COVID-19' opgenomen. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot deze aangelegenheid.

[Slide 11](#)

EU-aanbesteding

- Uit de uitgevoerde controlewerkzaamheden op de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen zijn geen afwijkingen gebleken.

[Slide 23](#)

Inleiding

Inleiding

Onze belangrijkste bevindingen

Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2019 te verstrekken

De controle van de jaarrekening is afgerond. De na onze controle resterende fouten en onzekerheden blijven binnen onze materialiteit en hebben daardoor geen invloed op de strekking van ons oordeel.

Wij verstrekken separaat van dit accountantsverslag op 7 juli 2020 een goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

Enkele resterende, niet-materiele, controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot het vermogen en het resultaat (getrouwheid)

Wij hebben tijdens onze controle enkele (presentatie)fouten in de concept jaarrekening geconstateerd, welke zijn gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening. Hierna resteren nog enkele niet-materiele afwijkingen die van invloed zijn op het vermogen of resultaat van de gemeente.

Een overzicht van controleverschillen treft u aan in de bijlagen A1 en A2 van deze rapportage.

Enkele resterende, niet-materiele, controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot rechtmatigheid

De in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2019 zijn in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2019 zoals dit op 28 januari 2020 door het college aan de gemeenteraad is meegedeeld.

De begrotingsoverschrijdingen zijn in de jaarrekening voldoende toegelicht en blijven hierdoor formeel onrechtmatig, maar wegen niet mee in ons rechtmatigheidsoordeel.

Er is sprake van enkele, niet-materiele, controleverschillen (feitelijke afwijkingen) ten aanzien van rechtmatigheid. Dit komt doordat de niet gecorrigeerde getrouwheidsfouten in de jaarrekening ook meegeteld moeten worden als fout voor ons rechtmatigheidsoordeel.

Onzekerheden in de PGB-bestedingen

De PGB-bestedingen zijn door uw gemeente (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft vanwege rechtmatigheidsafwijkingen een controleverklaring met beperking bij de verantwoordingen 2019 verstrekt.

Het ontbreken van voldoende en geschikte controle-informatie over de prestatielevering (getrouwheid) voor de verantwoorde PGB-bestedingen in de jaarrekening 2019 leidt tot een onzekerheid in onze controle voor de getrouwheid en de rechtmatigheid van in totaal € 1,6 miljoen. Deze onzekerheid valt binnen de goedkeuringstolerantie voor onzekerheden van € 7,5 miljoen en heeft daarom geen invloed op de strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening 2019.

Het (verplichte) overzicht van controleverschillen treft u aan in de bijlagen A1 en A2 van deze rapportage.

Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2019 uitgevoerd met de volgende toleranties:

- Voor fouten bedraagt de tolerantie 1% van het totaal van de lasten inclusief toevoegingen aan de reserves: **€ 2,5 miljoen.**
- Voor onzekerheden bedraagt de tolerantie 3% van het totaal van de lasten inclusief toevoegingen aan de reserves: **€ 7,5 miljoen.**

Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2019 te verstrekken.

De resterende getrouwheids- en rechtmatigheidsfouten en onzekerheden vallen binnen de goedkeuringstoleranties en hebben daarom geen invloed op de strekking van de controleverklaring.

Geen resterende controleverschillen met betrekking tot SiSa

Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage 2019 geconstateerd.

Geen resterende controleverschillen met betrekking tot de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Bij de controle van uw WNT-verantwoording in de jaarrekening hebben wij geen afwijkingen geïdentificeerd die niet zijn gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening.

Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd

Met de opdrachtbevestiging van 4 november 2019 en het auditplan 2019 van 4 november 2019 heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2019. Naast de inhoud van de opdrachtbevestiging zijn bepalend (geweest) voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- De Controleverordening gemeente Roosendaal (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet).
- Het normenkader 2019 zoals dit op 28 januari 2020 door het college aan de gemeenteraad is meegedeeld.

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging en is nader omschreven in het auditplan. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2019 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Roosendaal

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de memberfirms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectievelijke zuster- en/of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging is te vinden in bijlage C bij deze rapportage.

Er is één belangrijke wijziging in de verslaggevingsregels: verplicht toelichten COVID-19 met impact voor uw gemeente

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn zeer belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van de gemeente. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming voor moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om schattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting in de jaarrekening 2019.

Wij hebben het door het management toegepaste proces voor de totstandkoming van de jaarrekening geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Indien nodig, hebben wij specialisten betrokken bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving.

Wij zijn van mening dat de verslaggeving en de toegepaste schattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.

De enige belangrijke wijziging in de verslaggeving is de door de commissie BBV voorgeschreven verplichte toelichting in het jaarverslag en de jaarrekening over de impact van COVID-19 (coronavirus) op uw gemeente. De commissie BBV heeft hiervoor in april 2020 voorbeeldteksten geformuleerd. Uw gemeente heeft in de jaarrekening een adequate toelichting opgenomen voor deze gebeurtenis na balansdatum. Uitsluitend om de gebruikers van de jaarrekening te wijzen op deze toelichting hebben wij in onze controleverklaring een paragraaf ter benadrukking van deze aangelegenheid opgenomen. Deze paragraaf doet geen afbreuk aan ons oordeel over de jaarrekening.

De financiële positie van uw gemeente

De financiële positie van uw gemeente

In dit hoofdstuk geven wij op hoofdlijnen een samenvatting van de ontwikkelingen in het vermogen en het resultaat van uw gemeente

De vermogenspositie van uw gemeente is gedaald ten opzichte van 2018

Het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten, maakt een duidelijk en expliciet onderscheid tussen resultaatbepaling en -bestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Gemeenten mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen muteren.

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar is weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit de in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in de reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door de gemeenteraad genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de politieke besluitvorming.

Eigen vermogen (in € 1 miljoen)	2019	2018	2017	2016
Eigen vermogen per 1 januari	72,2	69,1	81,3	77,5
Gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten	-/- 6,0	2,7	-/- 12,0	3,7
Tussentijdse resultaatbestemming	7,1	0,0	14,4	2,3
Gerealiseerd resultaat	1,1	2,7	2,4	6,0
Eigen vermogen per 31 december	66,3	72,2	69,1	81,3

Het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten 2019 bedraagt € 6,0 miljoen nadelig. Per saldo is tussentijds € 7,1 miljoen aan reserves onttrokken, zodat het gerealiseerde resultaat over 2019 circa € 1,1 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2019 circa 28% van het balanstotaal (2018: circa 33% van het balanstotaal). In het hiernavolgende overzicht hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen.

Exploitatieresultaat (in € 1 miljoen)	Realisatie	Begroot
Totale baten	228,7	253,2
Totale lasten	-/-234,7	240,2
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	-/- 6,0	-/- 13,0
Af: stortingen in reserves	-/- 18,9	-/- 18,6
Bij: onttrekkingen aan reserves	26,0	31,6
Saldo mutaties reserves	7,1	13,0
Gerealiseerd resultaat	1,1	0,0

De exploitatie over 2019 laat een nadelig gerealiseerd saldo van baten en lasten van € 6,0 miljoen zien, ten opzichte van een begroot nadelig saldo van € 13,0 miljoen. Dit is een voordeel van € 7,0 miljoen. Hier staat ten opzichte van de begroting een "nadeel" (i.c. met name minder aan de reserves onttrokken dan geraamd) op de mutaties in reserves tegenover van € 5,9 miljoen. Per saldo is sprake van een voordeel ten opzichte van de begroting 2019 van € 1,1 miljoen.

In de jaarrekening 2019 is per programma een verklaring gegeven voor de afwijkingen ten opzichte van de begroting 2019 na wijziging alsmede ten opzichte van de bestuursrapportage en de najaarsbrief financiën 2019.

De belangrijkste verschillen ten opzichte van de bijgestelde begroting betreffen:

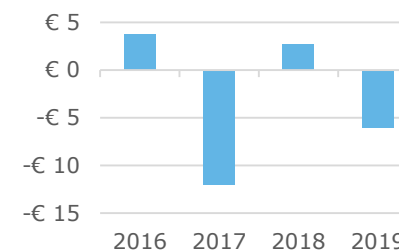
- Voordeel hogere algemene uitkering (effect decembercirculaire): € 0,6 miljoen.
- Voordeel opbrengsten leges omgevingsvergunningen: € 0,9 miljoen.
- Voordeel bijdrage aan WVS: € 0,4 miljoen.
- Nadeel aanvullende dotatie voorziening wethouderspensionen (APPA) als gevolg van lagere rekenrente: € 0,7 miljoen.

Voor een meer gedetailleerd overzicht van en een nadere toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging verwijzen wij u naar de toelichtingen per programma, zoals opgenomen in de jaarrekening 2019.

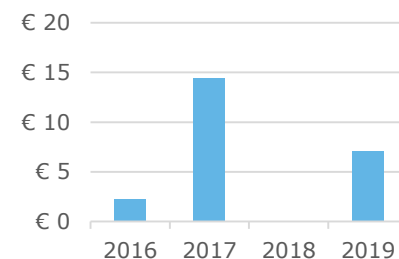
In het hoofdstuk 'Belangrijkste bevindingen uit onze controle' van het accountantsverslag gaan wij nader in op de verschillen tussen de begrote en werkelijke lasten in het kader van begrotingsrechtmatigheid.

De staatjes hiernaast laten zien dat de saldi/mutaties jaarlijks onderling behoorlijk afwijken. Dit onderstreept het belang om in de tussentijdse informatie het realiteitsgehalte van de begroting en de realisatie goed in ogenschouw te blijven nemen en waar mogelijk verder te versterken.

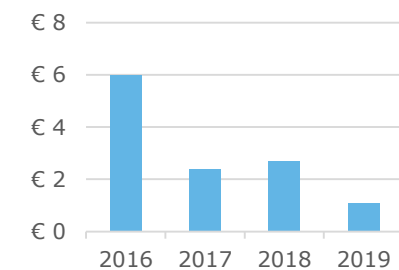
Saldo baten en lasten (in miljoen)

Per saldo mutaties in reserves ten gunste / laste van resultaat (in miljoen)

Gerealiseerd resultaat (in miljoen)

Uw weerstandsvermogen is relatief fors gedaald ten opzichte van voorgaand jaar, maar nog steeds als goed aan te merken gelet op de door het college ingeschatte huidige risico's

Het weerstandsvermogen betreft de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vanwege geschatte risico's.

In paragraaf '3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing' in uw jaarverslag 2019 is de weerstandscapaciteit opgenomen. De door het college berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 27,8 miljoen (2018: € 38,8 miljoen). Dit is een daling van circa 26% ten opzichte van 2018. Dit is te verklaren doordat in het weerstandsvermogen ultimo 2019 de bestemmingsreserve verbouwing stadskantoor (ultimo 2018 omvang € 10,7 mln.) niet meer kan worden meegenomen aangezien deze is/wordt ingezet als dekkingsmiddel voor de kapitaallasten van de verbouwing die momenteel plaatsvindt.

De inventarisatie van de risico's in het jaarverslag geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een schatting van de kans dat de risico's zich voordoen. Op basis van kans x impact is de geschatte benodigde weerstandscapaciteit bepaald. Daarbij heeft het college een doorlopend inzicht gegeven in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente, en is vermeld welke risico's zijn verdwenen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook is een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top 10 van de risicoanalyse.

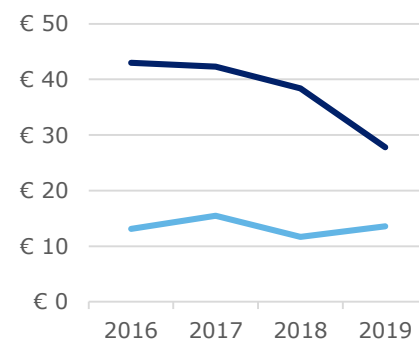
Uit de risicoanalyse volgt een gekwantificeerd bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit van afgerond € 13,6 miljoen (2018: € 11,7 miljoen). Ten opzichte van 2018 is per saldo sprake van een stijging in de omvang van de gekwantificeerde risico's met circa € 1,9 miljoen (circa 16%).

De afname van de beschikbare weerstandscapaciteit met € 10,0 miljoen en de toename van de benodigde weerstandscapaciteit met circa € 1,9 miljoen leiden er toe dat de ratio 2019 (2,0) aanmerkelijk lager ligt dan de ratio 2018 (3,3).

De weerstandscapaciteitsratio (gebaseerd op de gemeentelijke nota "beleid risicomanagement en weerstandsvermogen" waarin de streefwaarde voor de weerstandratio is gesteld op minimaal 1,0) is met een ratio van 2,0 nog steeds als goed aan te merken. Voor meer gedetailleerde informatie over (de ontwikkeling van) uw weerstandspositie verwijzen wij u naar paragraaf 3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing in uw jaarverslag 2019.

De ontwikkeling van de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit in de afgelopen jaren is als volgt weer te geven:

Weerstandscapaciteit (in miljoen)

Beschikbare weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Algemeen

Grondslagen jaarrekening zijn aanvaardbaar

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zoals opgenomen in de jaarrekening 2019. Wij hebben het door het college en de directie toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Waar nodig hebben wij specialisten betrokken bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, aannames, berekeningen en consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggevingsvoorschriften.

Jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening

De jaarstukken 2019 van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten met toelichting, de SiSa-bijlage en het overzicht taakvelden).

In de programmaverantwoording (onderdeel "programma's") van het jaarverslag dient informatie te worden opgenomen met betrekking tot de vragen: wat hebben wij gedaan, wat hebben wij bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen en risico-beheersing, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag.

Op basis van Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren voor het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Als onderdeel van dit vereiste hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV.
- Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat de verklaringen van het college van burgemeester en wethouders in het jaarverslag en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.
- Wij hebben vastgesteld dat de verklaringen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de uitgevoerde controlewerkzaamheden.

In de jaarrekening 2019 heeft in de cijfers van de beginbalans van de posten "financiële vaste activa" en "uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar" een onderlinge verschuiving plaatsgevonden van € 1.371k. Hierdoor sluiten deze beginbalansbedragen niet meer aan op de respectievelijke eindbalanscijfers van de jaarrekening 2018. De verschuiving heeft te maken met een reclassificatie van het saldo van de rekening-courantverhouding met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland en heeft plaatsgevonden om een betere vergelijking tussen de cijfers 2019 en 2018 voor deze post mogelijk te maken.

Evaluatie belangrijkste schattingen management

Uw gemeente heeft voorzieningen gevormd voor verliezen, risico's of verplichtingen die hun oorsprong vinden in het huidige boekjaar of eerdere boekjaren, maar waarvan de (verwachte) uitgaven in de toekomst liggen.

Binnen de voorzieningen maakt u conform het BBV onderscheid naar voorzieningen voor 'verplichtingen, verliezen en risico's', 'egaliseren van kosten' (groot onderhoud), en 'middelen van derden waarvan de besteding gebonden is'.

Tijdens onze controle hebben wij geen tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd.

Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

Grondexploitaties

Voor de voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's en de voorzieningen ter egalisering van kosten zijn naar hun aard gebaseerd op veronderstellingen en schattingen van het management en het college.

Zij schatten op basis van hun kennis van de gemeente en haar omgeving in wat het effect van de te voorziene risico's, verplichtingen en kosten zal zijn in de komende jaren en wat de omvang van de voorziening moet zijn. Daarnaast is de waardering van de grondexploitaties gezien hun aard gebaseerd op veronderstellingen en schattingen van het management en het college.

Wij hebben voor deze gebieden het proces beoordeeld waarmee het management schattingsposten ontwikkelt, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Een en ander in de context van onze verklaring bij de jaarrekening als geheel en niet bedoeld om ons een oordeel te vormen over individuele schattingsposten. Indien nodig hebben wij specialisten ingeschakeld (bijv. taxateurs en belastingsspecialisten) bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.

De grondexploitaties zijn geactualiseerd

Het veruit grootste onderdeel van de balanspost 'voorraden' betreft het onderhanden werk i.c. de grondexploitaties. De waardering van de grondexploitaties is gezien hun aard gebaseerd op veronderstellingen en schattingen van het management en het college. De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot 3 P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt? Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse gemaakt van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavels, appartementen, etc.) binnen de projecten in relatie tot de huidige marktvaart?
- **Prijs:** de verkoopprijzen van woningen en dus van grond hebben langere tijd onder druk gestaan. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd, rekening houdend met het risico dat gronden later of in het geheel niet worden afgenomen? Daarnaast zijn ook de ingecalculerde kosten/prijzen voor het bouw- en woonrijpmaken van de gronden belangrijk en mede afhankelijk van marktontwikkelingen.

De 3 P's vormen de basis voor de actualisatie van de grondexploitaties zoals opgenomen in de jaarrekening 2019 en vermeld in de paragraaf 'Grondbeleid' van het jaarverslag 2019.

Bij onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor actualisatie van de grondexploitaties, zijnde vooral de uitgangspunten voor de planning (fasering), de programmering, het prijsbeleid,

maar ook de parameters voor kosten- en opbrengstenstijgingen en de gehanteerde rekenrente (renteomslagmethode), hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken, onderling afhankelijk en intern consistent zijn, en of ze redelijk lijken wanneer ze collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op passende wijze weerspiegelen; met andere woorden: is er consistentie met de algemene economische omgeving en de economische omstandigheden in/bij de gemeente?
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van de raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden: is historische informatie representatief voor toekomstige situaties?).

Wij hebben voor deze gebieden het proces beoordeeld waarmee het management schattingen ontwikkelt, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd, een en ander in de context van onze verklaring bij de jaarrekening als geheel. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.

Wij hebben specialisten ingeschakeld bij de beoordeling van het woningbouwprogramma als ook bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving.

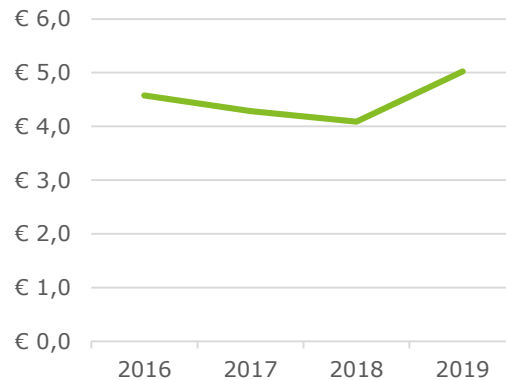
Een en ander in de context van onze verklaring bij de jaarrekening als geheel en niet om ons een afzonderlijk oordeel te vormen over de grondexploitaties afzonderlijk.

Het woningbouwprogramma dat de gemeente Roosendaal heeft aangeleverd is niet recentelijk geactualiseerd. Daarnaast loopt het programma slechts tot 2025. Wij verwachten dat de gemeente het woningbouwprogramma jaarlijks actualiseert als onderdeel van de actualisatie van de grondexploitaties en deze tevens specifiek uitwerkt in jaarschijven. Op basis van de ons aangeleverde stukken en verwachte huishoudensgroei achten wij het woningbouwprogramma aan de hoge kant, maar niet onaannemelijk. Ons is meegedeeld dat in de 2^e helft van 2020 de actualisering van het woningbouwprogramma zal plaatsvinden en aan de gemeenteraad zal worden voorgelegd.

De grondexploitaties zijn door de organisatie voor de jaarrekening 2019 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd). Waar nodig zijn de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen. Daarnaast is in 2019 een nieuwe grondexploitatie Vlietpark door de gemeenteraad vastgesteld.

Uit 2019 is op basis hiervan € 5,0 miljoen (waarvan € 4,6 miljoen voor de in exploitatie zijnde grondexploitaties en € 0,4 miljoen voor de onder de materiële vaste activa verantwoorde gronden die nog in exploitatie moeten worden genomen) opgenomen in de voorziening negatieve plannen (2018: € 4,0 miljoen), om de naar verwachting niet meer met verkopen goed te maken kosten te dekken. De ontwikkeling van de voorziening ter dekking van 'negatieve plannen' (verliezen) in de afgelopen jaren is als volgt weer te geven:

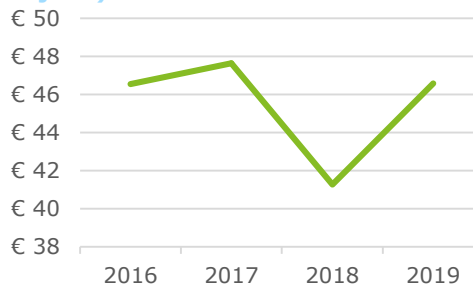
Voorziening grondexploitatie (in miljoen)

Voor een nadere onderbouwing van de hoogte van de voorziening verwijzen wij u naar de paragraaf 'Grondbeleid' (paragraaf 7 van het jaarverslag 2019), waar het college de belangrijkste complexen en de daarmee gepaard gaande risico's heeft toegelicht. De stijging van de verliesvoorziening in 2019 wordt voornamelijk verklaard doordat voor de nieuwe grondexploitatie Vlietpark een verlies is gecalculerd van € 1,0 mln.

De ontwikkeling in de boekwaarde van de totale grondexploitatie is als volgt weer te geven:

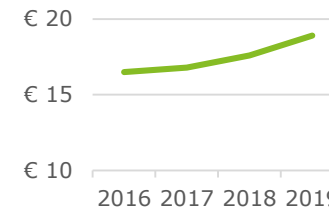
Totaal grexen (bruto boekwaarde in miljoen)

De stijging van de boekwaarde in 2019 wordt voornamelijk verklaard doordat in 2019 de gronden in de grondexploitatie Vlietpark zijn ingebracht (€ 10,1 mln.) Hier staat tegenover dat in 2019 relatief veel gronden zijn verkocht, met name in de plannen 't Zand, van Dregtplein en Borchwerf.

De toekomstige ontwikkeling van de boekwaarde is afhankelijk van de nog te maken kosten en opbrengsten. Uit onderstaande grafieken blijkt dat het college ten opzichte van voorgaand jaar een toename van de nog te maken kosten en een toename van de nog te realiseren opbrengsten verwacht. Dit als gevolg van het in exploitatie nemen van de grondexploitatie Vlietpark en het in 2019 relatief hoge niveau van gerealiseerde verkopen.

Nog te maken kosten (in miljoen)

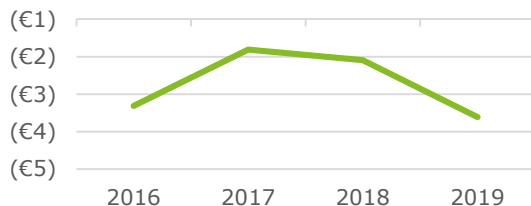

Te realiseren opbrengsten (in miljoen)

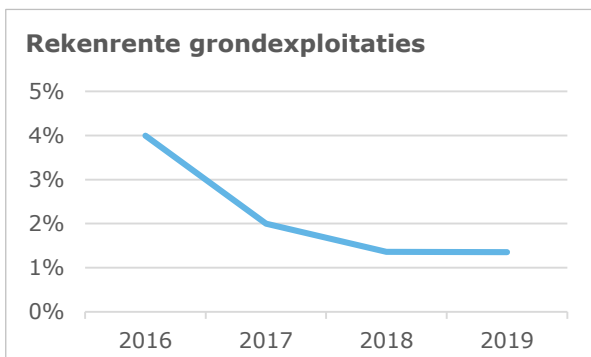
In totaliteit verwacht het college een nadelig resultaat van circa € 3,6 miljoen op nominale waarde (2018: € 2,1 miljoen nadelig).

Resultaat (nominale waarde in miljoen)

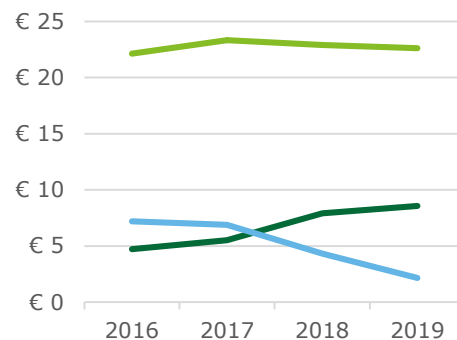
De rekenrente voor actualisatie grondexploitaties

De bij de actualisatie van de grondexploitaties gehanteerde rekenrente is berekend op basis van de voorschriften van de Commissie BBV en heeft zich over de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

Op grond van de BBV-voorschriften geldt voor de komende jaren een bandbreedte van 0,5% ten opzichte van de voor 2019 gehanteerde rente (1,35%), waarbinnen bijstelling niet verplicht hoeft plaats te vinden

Belangrijkste projecten (bruto boekwaarde in miljoen)

**Majoppeveld
Stadsoevers
Borchwerf
Vlietpark (nog niet zichtbaar omdat deze grondexploitatie eerst in 2019 in exploitatie is genomen)**

Nadere toelichting met betrekking tot enkele grondexploitaties

De grondexploitatie **Borchwerf II** (veld B) heeft ultimo 2019 nog een boekwaarde van circa € 2,2 miljoen. De ontwikkeling/gronduitgifte hiervan vindt plaats in een B.V./C.V. Hiervoor zal, op grond van de gesloten samenwerkingsovereenkomst, levering van de desbetreffende gronden tegen de boekwaarde aan de C.V. plaatsvinden. Naar ons is meegedeeld vindt momenteel door de vennoten in de C.V. overleg plaats over de mogelijke beëindiging van activiteiten in de C.V. eind 2020. Na de beëindiging zou de gemeente in principe geen financiële risico's meer moeten lopen op de momenteel nog door de gemeente verstrekte (restant) geldlening. De wijze waarop de nog resterende boekwaarde van de grond in de beëindiging van de CV wordt betrokken is momenteel nog niet duidelijk en zal de komende maanden onderwerp van overleg tussen de vennoten zijn. Wij adviseren wij u deze ontwikkeling te blijven volgen. De CV verwacht de grondexploitatie Borchwerf met een (restant)positief resultaat af te kunnen sluiten.

Majoppeveld heeft ultimo 2019 een totale boekwaarde van circa € 22,6 miljoen en een verwacht voordelig resultaat bij afsluiting (prognose 2028) van circa € 0,8 miljoen (netto contante waarde per 1 januari 2020). Begin 2016 heeft de gemeente een groot deel van de grondpercelen in Majoppeveld laten taxeren. In de actualisatie van de exploitatieopzet is nog altijd uitgegaan van deze getaxeerde grondprijzen. In verband met de nog lange doorlooptijd van dit complex en een grote afhankelijkheid van in de komende jaren te realiseren grondverkopen is het van belang periodiek de voortgang in de verkopen te monitoren en hierover in de bestuursrapportage te rapporteren.

Daarnaast adviseren wij u in meerdere gevoeligheidsscenario's de afhankelijkheid van de verschillende variabelen inzichtelijk te maken en door te rekenen en te bezien op welke wijze en met welke maatregelen deze variabelen in positieve zin te stimuleren en te beïnvloeden zijn. De gemeente betracht meer aansluiting op de huidige marktomstandigheden door het uitgiftetempo verder te verspreiden over de jaren. De omvang van het huidige programma is echter vooralsnog niet onderbouwd met actueel marktonderzoek, waardoor de marktconformiteit van het programma (nog) niet kan worden vastgesteld. Derhalve vormt het programma ondanks het aangepaste uitgiftetempo een risico voor de waardering van de grondexploitatie. Voor de jaarrekening 2020 is het aan te bevelen een actueel marktonderzoek uit te laten voeren op het huidige programma.

Stadsoevers heeft ultimo 2019 een boekwaarde van circa € 8,6 miljoen welke in belangrijke mate bestaat uit de boekwaarde van de gronden, nog aanwezige opstallen in het plangebied, reeds gemaakte kosten voor bouwrijp maken en gedeeltelijke sanering van de grond. In verband met het feit dat de kosten voor verwerving, bouw- en woonrijpmaken e.d. nog in belangrijke mate gemaakt moeten worden alsmede een relatief grote afhankelijkheid van de in de komende jaren te realiseren grondverkopen, is het van belang de kostenbudgetten stringent te bewaken en periodiek de voortgang in de verkopen te monitoren en over deze onderwerpen in de bestuursrapportage te rapporteren. Daarnaast adviseren wij u in meerdere gevoeligheidsscenario's de afhankelijkheid van de verschillende variabelen inzichtelijk te maken en door te rekenen en te bezien op welke wijze en met welke maatregelen deze variabelen in positieve zin te stimuleren en te beïnvloeden zijn.

Vlietpark is in 2019 in exploitatie genomen en heeft ultimo 2019 een boekwaarde van circa € 10,1 miljoen. Voor het verwachte verlies op deze grondexploitatie van circa € 1,0 miljoen (netto contante waarde) is in de jaarrekening 2019 een verliesvoorziening gevormd. De grondexploitatie van Vlietpark is door vastgoedspecialisten beoordeeld. Op basis van een analyse op het Programma, Prijs, Civiele kosten, Plankosten en de Parameters, kwalificeren zij de waardering van de grondexploitatie Vlietpark niet aannemelijk. Deze conclusie volgt uit de volgende deelconclusies per onderdeel:

- Een onzekerheid in Programma, Planning en Prijs door het ontbreken van een uitgewerkte programmering voor het commerciële programma (10.525 m² BVO), het maatschappelijke programma (7.900 m² BVO) en twee ingebrachte panden (locaties Innovitapark en voormalig EKP). Dit wordt met name veroorzaakt doordat verwacht wordt dat dit deel van het verkoopprogramma meer oplevert dan nu is geraamd, maar door het ontbreken van een concrete invulling kan dit nog niet nader gekwantificeerd worden.
- De geraamde opbrengsten voor het commerciële en maatschappelijke programma zijn op basis van een referentie taxatie circa € 0,6 miljoen te laag ingerekend, doordat is gerekend met oudere grondprijzen dan een recente taxatie voor maatschappelijke bestemmingen laat zien.
- De geraamde plankosten zijn niet onderbouwd en ten opzichte van de bandbreedte die in de praktijk wordt gezien zijn de plankosten bij benadering tussen circa € 0,1 miljoen - € 0,5 miljoen te laag ingerekend (gemiddeld derhalve circa € 0,3 miljoen).

Op grond van het bovenstaande concluderen wij dat de in 2019 gevormde verliesvoorziening ad circa € 1,0 miljoen voor circa € 0,3 miljoen te hoog is berekend en voor het resterend bedrag ad circa € 0,7 miljoen onzeker is.

Interne controle grondexploitatie

De grondexploitatie vormt een belangrijk onderdeel van de jaarrekening van uw gemeente. De reden van de nadrukkelijke aandacht voor dit onderwerp is vooral gelegen in het feit dat het in de grondexploitatie geïnvesteerd vermogen en de daarmee gepaarde gaande financiële risico's voor uw gemeente relevant zijn. Het periodiek uitvoeren van interne controle op de waardering inclusief onderbouwingen van de grondexploitatie zorgt voor een 'sparring partner' voor de planeconoom en draagt bij aan het verder expliciet zichtbaar en toegankelijk maken van aannames, uitgangspunten, onderbouwingen, projectdossiers, etc.

De interne controle vindt primair plaats in het primaire proces c.q. bij het team Ruimtelijke Ontwikkeling zelf, waarbij in ieder geval de projectleiders en de planeconoom een belangrijke rol vervullen. Dit is vorm gegeven door periodiek overleg. De uitkomsten en eventuele vervolgacties naar aanleiding van dit overleg zijn voor ons niet (altijd) concreet zichtbaar. Het is aan te bevelen hierin te voorzien zodat expliciet zichtbaar vastligt op welke wijze de belangrijkste parameters zijn getoetst op betrouwbaarheid en marktconformiteit. Dit betekent niet het per definitie uitbreiden van controls en meer controle, maar het zichtbaar maken van de controls en controlewerkzaamheden.

Als sluitstuk is de "verbijzonderde" interne controle vanuit de medewerkers interne controle van de groep VPPC belangrijk. Deze controle is vooral bedoeld om vast te stellen of de controles en beheersmaatregelen in het primaire proces zijn uitgevoerd en voldoen aan de daaraan te stellen eisen, zoals toetsing op de onderbouwing van de marktconforme waardering van de grondexploitatie. De "verbijzonderde" interne controle fungeert daarmee tevens als 'voorportaal'

van de accountant en zorgt ervoor dat wij vanuit efficiency en effectiviteit bij de accountantscontrole zoveel mogelijk gebruik kunnen maken van de uitgevoerde interne controles.

Over 2019 is "verbijzonderde" interne controle uitgevoerd op de grondaankopen en -verkopen en op enkele kostprijscalculaties. Deze interne controle kan en moet ons inziens nog scherper, kritischer en diepgaander plaatsvinden, waardoor voorkomen wordt dat pas bij de externe controle nog relevante vragen gesteld en opmerkingen gemaakt moeten worden.

Als voorbeeld noemen wij de actualisatie van de calculaties van de grondexploitaties en meer specifiek de objectieve onderbouwing van de opbrengsten en de presentatie van de verwachte resultaten (juiste uitgangspunten, parameters onderbouwd en marktconform, realiteit fasering grondverkopen, rente conform de Bbv-voorschriften berekend etc.). Het gaat er daarbij om dat voldoende "countervailing power" oftewel tegenkracht wordt georganiseerd waarbij een kritische beschouwing van ingenomen standpunten, gehanteerde uitgangspunten en dergelijke plaatsvindt en dit proces vervolgens ook goed gedocumenteerd wordt.

PAS- / PFAS-problematiek

In de boardletter 2019 hebben wij gerapporteerd over de actuele problematiek van stikstof (PAS) en vervuilde grond (PFAS). Voor beide problematieken heeft uw gemeente in 2019 onderzocht of er sprake is eventuele nadelige gevolgen in bijvoorbeeld procedureel, juridisch of financieel opzicht. In de interne notities naar aanleiding van de onderzoeken die hebben plaatsgevonden wordt geconcludeerd dat er geen ernstige vertragingen, stilleggen van projecten en procedures c.a. voor de gemeente zijn te verwachten. Bij de actualisatie van de grondexploitaties is met de problematiek indien en voor zover mogelijk en/of noodzakelijk rekening gehouden.

Wij concluderen op basis hiervan dat de gemeente proactief anticipeert en in de schattingen er van uit is gegaan dat er geen nadelige effecten in verband met PAS en PFAS zullen optreden.

Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsoverschrijdingen zijn toegelicht in de jaarrekening

Naast de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2019 hebben wij ook de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd.

De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

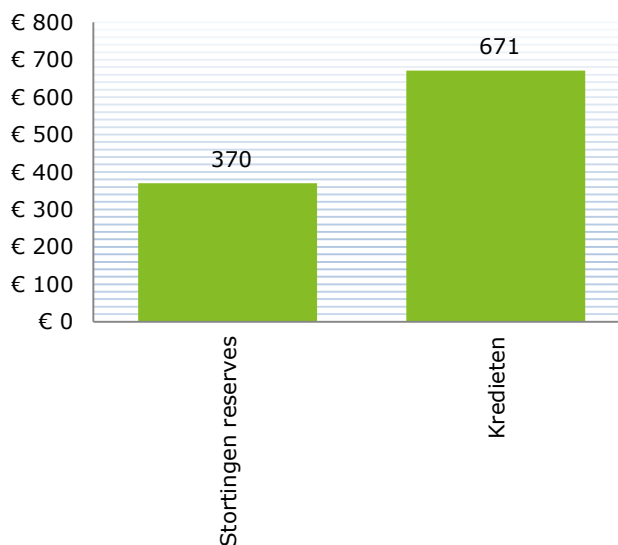
Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad. Het college heeft de gemeenteraad in 2019 tussentijds geïnformeerd over de realisatie van de budgetten ten opzichte van de begroting middels de bestuursrapportage en de najaarsbrief.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2018 van de Commissie BBV. Hieruit blijkt dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen meeweegt in het accountantsoordeel. Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. Aangezien in de jaarrekening een toelichting van het college op de kostenoverschrijdingen is opgenomen hebben wij deze niet als niet-rechtmatig ons oordeel betrokken.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet de accountant kijken naar de lastenoverschrijdingen per programma. Zoals blijkt uit de hieronder opgenomen figuur is een begrotingsoverschrijding op de lasten van 1 programma en op 6 kredieten te constateren.

Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van het onderdeel begrotingsrechtmatigheid naar paragraaf "Nadere analyse begrotingsrechtmatigheid" zoals opgenomen in de jaarrekening 2019. Hiermee legt uw gemeente verantwoording af over de rechtmatigheid van de lasten over 2019 (als ook over de overschrijdingen op de baten, maar deze zijn voor onze controle formeel niet relevant). De hogere dan geraamde stortingen in de reserve betreffen met name de stortingen in de reserves grondexploitatie en verbouwing stadskantoor.

Lastenoverschrijding begrote en werkelijke lasten (in € 1.000)

Overige bevindingen

Sociaal domein/PGB-bestedingen

De PGB-bestedingen zijn (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft een controleverklaring met beperking bij de PGB-verantwoordingen 2019 verstrekt. Het ontbreken van voldoende en geschikte controle-informatie over de prestatielevering (getrouwheid) voor de verantwoorde PGB-bestedingen in de jaarrekening 2019, alsook de geconstateerde rechtmatigheidsafwijkingen, leiden tot een onzekerheid in onze controle voor de getrouwheid en rechtmatigheid van in totaal € 1,6 miljoen.

Uw gemeente gaat met ingang van 2020 de interne controle op prestatielevering (getrouwheid) en rechtmatige besteding persoonsgebonden budgetten (PGB's) nader vorm geven om deze onzekerheden weg te nemen.

Overige verantwoordings- en rapportageverplichtingen

Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden in de SiSa-bijlage 2019 geconstateerd

De procedure die uw gemeente moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is ten opzichte van vorig jaar niet wezenlijk gewijzigd. Uw gemeente dient in een vast, voorgeschreven stramen 5 documenten aan het CBS aan te leveren.

Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2019. Hierbij evalueren wij de getrouwheid en de rechtmatigheid van de in de SiSa-bijlage verantwoorde gegevens (indicatoren).

Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld, zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze '0' terecht is ingevuld. U hebt dit aan ons bevestigd.

De (verplichte) tabel met fouten en onzekerheden wat betreft de specifieke uitkeringen is opgenomen in bijlage B van dit accountantsverslag. Tijdens de controle hebben wij geen financiële fouten of onzekerheden geconstateerd.

Wij hebben geen fouten geconstateerd met betrekking tot de naleving van de Wet Normering topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.

Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt.

De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2019 niet meer bedragen dan € 194.000 per jaar.

Daarnaast dienen gemeenten de salarissen openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief - wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan - ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

In 2019 hebben wij geen overschrijdingen van de grensbedragen voor topfunctionarissen en overige medewerkers geconstateerd.

Wij hebben geen fouten geconstateerd met betrekking tot de naleving van de Wet normering bezoldiging top-functionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en/of de publicatieverplichtingen van de WNT.

Frauderisicoanalyse

De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van een overtreding van wet- en regelgeving

Het college van burgemeester en wethouders is primair verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en voor de naleving van wet- en regelgeving. Recente ontwikkelingen laten zien dat de handhaving van anticorruptiewetgeving aan globalisering onderhevig is, waardoor ook gemeenten in toenemende mate te maken krijgt met anticorruptieregels.

Als onderdeel van onze controle hebben wij het college verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat het college en management daarbij hanteren, alsook de communicatie daarover met het personeel en met de auditcommissie. Tijdens deze gesprekken heeft het college aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken. Hierbij heeft het college ook voorbeelden gegeven van de manier waarop het deze beheerst. Dit is mede vorm en inhoud gegeven in de frauderisico(beheersings)-sessie die binnen uw gemeente eind 2018 is georganiseerd. Bij deze sessie waren aanwezig:

- De auditcommissie
- 4 leden van het college
- De raadsgriffier
- 2 leden van het directieteam
- De concerncontroller
- Wij als accountant

Een belangrijke beheersingsmaatregel die het college heeft getroffen is het uitvoeren van periodieke interne controle op de wat betreft omvang en financiële risico's belangrijkste processen. Wij onderschrijven het blijvende belang van dergelijke beheersmaatregelen.

De frauderisicoanalyse voldoet aan de voor het doel eraan te stellen eisen. In het najaar van 2019 heeft uw ambtelijke organisatie de frauderisicoanalyse geactualiseerd, maar deze is toen niet verder besproken en gedeeld met het college en de auditcommissie. Wij achten het van belang de geactualiseerde frauderisicoanalyse jaarlijks te blijven delen en bespreken met de auditcommissie. Op deze wijze vormt het periodiek actualiseren ervan een zichtbaar en vast onderdeel van de interne beheersingsomgeving inclusief de communicatie hierover met het toezichthoudend orgaan.

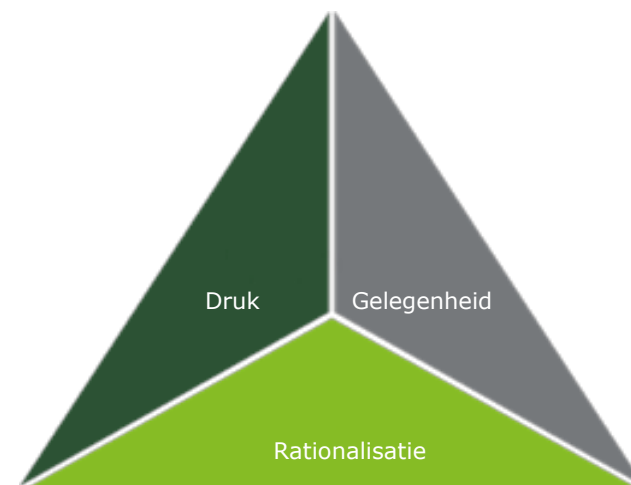
Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Vanuit de frauderisicoanalyse van de gemeente Roosendaal en onze controlewerkzaamheden hebben wij geen signalen voor (mogelijke) fraude verkregen.

Interne beheersing

Interne beheersing

De belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing vanuit de controle van het boekjaar 2019

Managementletter 2019, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2019 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en eventueel de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze managementletter 2019 aan het college d.d. 16 december 2019 en onze boardletter aan uw gemeenteraad d.d. 16 december 2019. Korthedshalve verwijzen wij u hiernaar.

Wat betreft de in de managementletter 2019 beschreven aandachtspunten voor het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2019 vermelden wij dat door ons is vastgesteld dat deze aandachtspunten door de organisatie in het algemeen voldoende zijn opgevolgd. Voor zover de uitkomsten van de opvolging van de aandachtspunten of onze controle hiervan hiertoe aanleiding geven, hebben wij onze bevindingen in dit accountantsverslag bij het betreffende onderwerp verwerkt.

Aankoop Mariadal

In 2019 heeft de contractsovername c.a. plaatsgevonden tussen de gemeente, de Provincie Noord-Brabant en de ontwikkelaar inzake de aan- en verkoop van het klooster Mariadal c.a. Als gevolg hiervan is in de jaarrekening 2019 de aankoop van het klooster Mariadal c.a. verantwoord. Deze locatie is nu tijdelijk in gebruik voor de huisvesting van het bestuur en het gemeentepersoneel gedurende de renovatie van het stadskantoor tot het Huis van Roosendaal. Na de afronding van dit project en de verhuizing terug naar het Huis van Roosendaal zal het klooster Mariadal c.a. door de gemeente worden verkocht aan de ontwikkelaar. Hiervoor is in het kader van de reeds genoemde contractsovername overeenstemming bereikt, onder meer over de verkoopprijs.

In het kader van onze werkzaamheden hebben wij de documentatie beoordeeld rondom de verwerving van de locatie klooster Mariadal c.a. Naar aanleiding deze beoordeling hebben wij vragen gesteld aan de organisatie welke naar onze mening adequaat zijn beantwoord. Wij hebben geen verdere bemerkingen naar aanleiding van onze werkzaamheden.

Evaluatie opstel- en controleproces

Bij aanvang van de jaarrekeningcontrole was de concept jaarrekening 2019 met het onderliggende balansdossier gereed.

Uit onze controle is een aantal bevindingen en voorgestelde tekstuele en cijfermatige correcties voortgekomen. De voor het inzicht van de gebruikers benodigde correcties zijn verwerkt in de definitieve jaarrekening 2019 op de door ons in bijlage A opgenomen niet-gecorrigeerde fouten na.

Naar aanleiding van onze controle merken wij verder het volgende op:

- Voor een optimale bijdrage van de interne controles aan een efficiënte jaarrekeningcontroleproces is en blijft het belangrijk bij iedere interne controle een expliciete en zichtbare aansluiting en analyse op te stellen van de gecontroleerde bedragen met de in de jaarrekening opgenomen bedragen.

Interne beheersing

- Op onderdelen ontbrak in de onderbouwing van de uitgevoerde IC-werkzaamheden soms nog de "bewijsvoering" van de juistheid, rechtmatigheid c.a. van de waarneming. Uit de aanwezige documentatie was dan niet duidelijk op welke aspecten de IC had plaatsgevonden, wat de conclusie uit de werkzaamheden was en welke documenten deze werkzaamheden en conclusie ondersteunt (bijvoorbeeld bij de controle mutaties reserves: een print van de gemaakte boeking en/of een besluit is niet voldoende; inzichtelijk en onderbouwd zal moeten worden wat er nu precies aan de hand waarvan is gecontroleerd en waarom de conclusie "goed" daaruit kan worden getrokken).
- De toereikendheid van de beantwoording van onze vragen vanuit de jaarrekeningcontrole is gemiddeld genomen voldoende, maar wij zien nog wel ruimte voor verdere verbetering. Dat betreft dan met name het intern kritisch beoordelen van de gegeven antwoorden en de onderbouwing hiervan (wordt er "echt" antwoord gegeven op de vraag, ondersteunt de bijgeleverde documentatie het antwoord en is de in de vraag opgesloten constatering inderdaad op al zijn merites beoordeeld en afgehandeld?). Wij achten dit noodzakelijk voor een snelle en efficiënte afwikkeling van de controlewerkzaamheden.

Vennootschapsbelastingplicht

Vanaf 2016 zijn gemeenten onder voorwaarden belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). De vermogensbestanddelen die uw gemeente aan de Vpb-plichtige activiteiten toerekent en de fiscale waardering daarvan, hebben uiteraard invloed op de eventueel te verantwoorden fiscale winsten en daarmee de Vpb-last in de jaarrekening.

Wij hebben de Vpb in onze accountantscontrole betrokken rekening houdend met de materialiteit van de gemeente als geheel.

Naar aanleiding van onze werkzaamheden concluderen wij dat de verwachting van uw gemeente dat alleen het betaald parkeren in parkeergarages (evenwel ondergebracht in een afzonderlijke BV), reclameactiviteiten en de grondexploitatie (mogelijk) door de ondernemerspoort' komen, voldoende is onderbouwd.

Naar aanleiding van de door uw gemeente verkregen onderbouwing heeft uw gemeente een pleitbaar standpunt ingenomen en hieruit geconcludeerd dat er geen sprake is van een in de jaarrekening 2019 op te nemen Vpb-last en is een nadere toelichting op de Vpb in de jaarrekening opgenomen.

Aangezien uw gemeente over 2019 de aangifte Vpb nog moet opstellen en vooralsnog niet duidelijk is of de belastingdienst de door uw gemeente ingenomen standpunten in de aangifte zal volgen bestaat er nog onzekerheid over deze post in de jaarrekening en kan deze in de toekomst derhalve nog wijzigen.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen gaan over de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen.

Wij delen u mede dat wij geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking hebben opgemerkt, anders dan de reeds in onze managementletter en boardletter gerapporteerde bevindingen en adviezen.

Ten aanzien van het voorgaande vermelden wij volledigheidshalve dat de accountantscontrole van de jaarrekening op zichzelf niet is gericht op de continuïteit en de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking en daardoor hoeft niet te leiden tot bevindingen die bij een speciaal daarop gericht onderzoek naar voren zouden kunnen komen. Bovendien maken wij slechts in zeer beperkte mate gebruik van de geautomatiseerde gegevensverwerking van gemeente Roosendaal, aangezien wij onze controle van de jaarrekening overwegend baseren op de in uw gemeente aanwezige brondocumenten, zoals facturen, bankafschriften en overeenkomsten.

Ten aanzien van een aantal generieke IT-beheersingsmaatregelen hebben wij de gemeente gevraagd om hiervoor een inventariserende vragenlijst in te vullen. Naar aanleiding van de bespreking van de vragenlijst met uw senior beleidsadviseur ICT en 2 IC-medewerkers adviseren wij om:

- de zogenaamde "user reviews" op de effectiviteit van de getroffen beveiligingsmaatregelen gestructureerd(er) uit te voeren;
- programma-en beveiligingsupdates voor de applicatie Decade frequent(er) te verwerken en
- bij de GR ICT WBW een IT Audit naar opzet, bestaan en werking van een aantal generieke en specifieke IT-beheersingsmaatregelen te laten uitvoeren.

Overige aangelegenheden

Overige aangelegenheden

In dit onderdeel geven wij een samenvatting van overige aangelegenheden en bepaalde vereiste communicaties.

Onze communicatie met het college

Bevestigingen van het college

Wij hebben bij het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Roosendaal een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening opgevraagd en ontvangen.

Geen meningsverschil met het management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door het management en de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

STADSKANTOOR

Bijlagen

Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van niet-gecorrigeerde controleverschillen. Een positief bedrag in de kolom "getrouwheid" betekent dat het resultaat 2019 hiermee te laag is verantwoord in de jaarrekening. Een negatief bedrag in de kolom "getrouwheid" betekent dat het resultaat 2019 hiermee te hoog is verantwoord in de jaarrekening.

Aard van de controleverschillen	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	N.v.t.	€ 11.000
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode		
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout:		
- resultaat te hoog door ten onrechte verantwoorde grondverkoop in 2019;	€ 136.000	-/- € 136.000
- resultaat te hoog door onjuiste tussentijdse winstneming Majoppeveld en 't Zand;	€ 120.000	-/- € 120.000
- resultaat te hoog door onjuiste afschrijvingstermijn aantal onderwijsactiva (60 jaar ipv 40 jaar);	€ 117.000	-/- € 117.000
- resultaat te laag door fout in verliesvoorziening grondexploitatie Vlietpark.	€ 309.000	€ 309.000
• Rechtmatigheidsfout is per saldo ook een getrouwheidsfout.	N.v.t.	N.v.t.
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	€ 682.000	-/- € 64.000
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten:		
• Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding/Fido/etc.).	N.v.t.	
• Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid).	N.v.t.	
• Overige rechtmatigheidsfouten.	N.v.t.	
Totaal rechtmatigheidsfouten	€ 682.000	

Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van onzekerheden in de controle

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Onzekerheid rechtmatigheid betreft tevens getrouwheid; verliesvoorziening grondexploitatie Vlietpark	€ 704.000	€ 704.000
Onzekerheid rechtmatigheid is per saldo ook een onzekerheid inzake getrouwheid	-	-
(Sub)totaal onzekerheden in de getrouwheidscontrole	€ 704.000	€ 704.000
Extra absolute waarde onzekerheden rechtmatigheid	N.v.t.	
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding/Fido/etc.)	N.v.t.	
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	
Overige onzekerheden inzake rechtmatigheid; PGB-bestedingen (SVB)	€ 1.590.000	
Totaal onzekerheden in de rechtmatigheidscontrole	€ 2.294.000	€ 704.000

- In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2018 en het normenkader 2019 is het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid opgenomen.

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening.

De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.

Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2019

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

TABEL VAN FOUTEN EN ONZEKERHEDEN 2019

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Berichtgeverinformatie

Vul in het tabblad 'Overzicht uitkeringen' de informatie in waarop de tabel/het rapport van bevindingen betrekking heeft.

Type overheidslaag: Gemeente
Naam berichtgever: Roosendaal
Berichtgevercode: 1674
Rapportage-periode: 2019

Vindplaats: Deze tabel is in het rapport van bevindingen van de accountant te vinden op pagina:

Strekking controleverklaring rechtmatigheid: vul hier de strekking van de accountantsverklaring

Strekking controleverklaring getrouwheid: vul hier de strekking van de accountantsverklaring in

Fouten en onzekerheden 2019

Nr	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
C1	Regeling Reductie Energiegebruik			
C1	Regeling Reductie Energiegebruik			
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			
E3	Subsidieregeling zonering verkeerslawaa			
E3	Subsidieregeling zonering verkeerslawaa			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 63 Participatiewet_gemeentedeel 2019			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 63 Participatiewet_gemeentedeel 2019			
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 63 Participatiewet_totaal 2018			
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 63 Participatiewet_totaal 2018			
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2019			
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2019			
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2018			
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2018			
H4	Specifieke uitkering Sport			
H4	Specifieke uitkering Sport			

Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Roosendaal

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de "Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)" en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Roosendaal in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.

- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde 'onafhankelijkheidsevaluatie'), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een gemeenteraad of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze beide instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging zijn voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor langere tijd aan de wettelijke accountantscontrole van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen jaarlijks opnieuw de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente Roosendaal

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente of een bij de gemeente betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben ontvangen of verstrekt en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Bijlage D - Urenbesteding jaarrekeningcontrole 2019

Eén van de maatregelen om te komen tot verdere verbetering van de kwaliteit van de accountantscontrole is dat de accountant aan het toezichthoudend orgaan van de gecontroleerde rechtspersoon rapporteert hoeveel partner-/director- en team-uren hij verwacht te besteden (voorcalculatie) en daadwerkelijk heeft besteed (nacalculatie) aan de uitvoering van de jaarrekeningcontrole. In overeenstemming met deze maatregel hebben wij onderstaand de geraamde tijdbesteding weergegeven ten opzichte van de werkelijke tijdbesteding. De werkelijke tijdbesteding betreft de uren tot 1 juni 2020.

Funcitieniveau	Geraamde urenbesteding	In %	Werkelijke urenbesteding	In %
Staff (assistent)	566	56%	674	54%
(Junior) Manager (controleleider)	174	17%	115	9%
Senior manager	109	11%	268	21%
Eindverantwoordelijk accountant	88	9%	102	8%
Specialisten	36	3%	44	4%
Kwaliteitsbeoordeling c.a.	38	4%	45	4%
Totaal	1011	100%	1248	100%

De afwijking tussen de geraamde en de werkelijke uren heeft deels te maken met gedeeltelijke uitval van bestaande teamleden en dientengevolge inwerken nieuwe teamleden op de opdracht, deels met aanvullende controlewerkzaamheden alsmede met de effecten van de Corona-crisis.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its global network of member firms and their related entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.nl/about to learn more.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our network of member firms in more than 150 countries and territories serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte's approximately 286,000 people make an impact that matters at www.deloitte.nl.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms or their related entities (collectively, the "Deloitte network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.

Bijlage 2 reactie van het college op het accountantsverslag 2019

1. Inleiding

De accountant Deloitte heeft haar werkzaamheden afgerond en biedt het accountantsverslag 2019 aan. In dit verslag zijn de resultaten vermeld van de controle van de jaarrekening 2019.

Deloitte heeft een goedkeurende controleverklaring afgegeven voor zowel het onderdeel rechtmatigheid als getrouwheid.

Deze adviesnota beschrijft de belangrijkste aandachtspunten uit het verslag van Deloitte.

2. Doel

Doel is om de Raad te informeren.

3. Informatie

Het accountantsverslag 2019 is opgenomen als bijlage bij deze raadsmededeling. De belangrijkste bevindingen en aandachtspunten van de accountant zijn:

- Algemeen

De controle van de jaarrekening 2019 heeft onder bijzondere omstandigheden op afstand plaatsgevonden. Over het boekjaar 2019 heeft Deloitte ook dit jaar weer een goedkeurend oordeel voor de getrouwheid en rechtmatigheid.

Het weerstandsvermogen bedraagt in 2019 ruim € 27,8 mln en is ten opzichte van 2018 gedaald, maar is nog steeds als goed aan te merken.

- Interne beheersing

Bij de tussentijdse en jaareinde controle heeft Deloitte geen significante tekortkomingen geïdentificeerd in de interne beheersingsmaatregelen. Deloitte heeft wel een aantal aanbevelingen in de rapportage geformuleerd.

- Grondexploitatie

Deloitte heeft een specialist ingeschakeld voor het beoordelen van het woningbouwprogramma en de nieuwe grondexploitatie Vlietpark. Op basis van de werkzaamheden en conclusies is Deloitte van mening dat de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden toegepast.

- Persoonsgebonden budget bestedingen

De persoonsgebonden budget bestedingen zijn door de gemeente aan de Sociale verzekeringsbank (SVB) uitbesteed. De accountant van de SVB heeft een controleverklaring met beperking verstrekt. Deze onzekerheid valt binnen de goedkeuringstolerantie van de gemeente.

De gemeente is dit jaar begonnen met aanvullende interne controle maatregelen om deze onzekerheid van de SVB weg te nemen.

- Kwaliteit verslaggeving

De kwaliteit van de toelichtingen kan worden verbeterd door de verschillen tussen de begroting en de realisatie verder aan te vullen met de reden waarom een mogelijke afwijking niet eerder was te voorzien.

Daarnaast kan aanvullend bij de kredieten worden toegelicht of het restant krediet toereikend is voor de nog te verrichten werkzaamheden.

- Coronavirus

In de jaarrekening heeft het College onder de gebeurtenissen na balansdatum een toelichting vermeld over de impact van de Corona crisis. Deloitte kan zich verenigen met de opgenomen toelichting en conclusie van het College.

Vervolg (procedure)

De bevindingen en aandachtspunten van het accountantsverslag worden verder uitgewerkt in een plan van aanpak en rekening houdend met de beschikbare ambtelijke capaciteit.